

Asia: VN/549/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vanhusasiavaltuutetusta

Lausunnonantajan lausunto

Voidaanko esityksellä näkemyksenne mukaan parantaa ikääntyneiden asemaa ja edistää ikääntyneiden oikeuksia?

Uskomme, että ennakkollinen vaikuttaminen lainsäädäntöön voisi parantaa ikääntyneiden asemaa. Pelkästään valvonnan lisääminen ei edistä vanhusten asioita. Tarvitaan myös resursseja käytännön työhön.

Onko teillä huomioita koskien valtuutetulle säädettäviä tehtäviä?

Ikäihmisiä koskettavia lakeja, määräyksiä ja valvontaelimiä on paljon maailmanlaajuisesti, niin Euroopan Unionin tasolla kuin meillä Suomessa. Kokonaisuuden hallinta alkaa olla vaikeaa. Vanhusasiavaltuutettu voisi parhaimmillaan olla hyvä koordinaattori näiden sirpaleisten asioiden kokoamisessa, suodattamisessa sekä mahdollisten päällekkäisten toimintojen havaitsemisessa. Tärkeä tehtävä olisi kaikkien näiden lakien ja määräysten ymmärrettävyyden selkeyttäminen, ehkä yksinkertaistaminenkin ja tuominen lähemmäksi kaikkien kansalaisten ulottuville.

Valtuutetun työhön tulisi sisältyä tiedotustyö: Ikäihmisten oikeuksien tiedottamista tulisi lisätä ikääntyneille itselleen ja omaisille. Tiedotusta tulisi lisätä etenkin vastuutyöntekijästä ja hoitotahdosta. Esimerkiksi pienituloisten eläkeläisten asema on heikko, sillä he eivät voi käyttää kotitalousvähennystä. Vanhusasiavaltuutetun työhön tulisi sisältyä syrjivien ja eriarvoistavien lainsäädäntöjen esille nostaminen ja lainsäädäntöön vaikutustyö niiden poistamiseksi.

Ikäihmisten äänen olisi myös kuuluttava päätöksenteossa niin, että ikäihmisten edustus ja osallisuus saataisiin jo valmisteluvaiheessa luonnolliseksi osaksi kunnallista, maakunnallista ja valtakunnallista päätöksentekoa. Vanhusasiavaltuutetun tehtäväkentässä tämän asian edistäminen ja valmistelu olisi hyvin luontevaa.

Palvelujen digitalisoituminen asettaa osan varsinkin ikäihmisistä hyvin erilaiseen asemaan palveluiden saatavuudessa. Ikäihmisten digitaitojen opettamisesta huolehtiminen, yhteistyö digitaalisten palveluitten laatijoiden kanssa ja samalla myös vaihtoehtoisten palveluitten varmistaminen ja säilyttämisestä huolehtiminen olisi myös tärkeä tehtäväkenttä vanhusasiavaltuutetulle.

Muut huomiot esitysluonnoksesta

Kannatamme, että valvontaa keskitään ja yksinkertaistetaan. Vanhusasiavaltuutetun tehtävät on syytä suunnitella niin, että ne eivät ole päällekkäisiä jo voimassa olevien valvontaviranomaisten kanssa. Valvojia ja lausunnon antajia on jo riittävästi. Tarvitaan päättäjiä ja sitovien toimintaohjeiden antajia. Päällekkäinen valvonta vie paljon aikaa ja resurssia sen sijaan, että käytännön toteuttavaan työhön olisi aikaa.

Röppänen Riikka

Keuruun vanhusneuvosto - Keuruun vanhusneuvoston sihteeri/Keuruun kaupunki